

HOUTHEMSE JONGENS IN MILITAIRE DIENST OVERZEE EN HET KATHOLIEK THUISFRONT

Rinus Suijkerbuijk

In september 1944 was voor Houthem-St. Gerlach de Tweede Wereldoorlog voorbij. Voor veel Houthemse jongeren begon daarna pas, vrijwillig of gedwongen, hun 'oorlog'. Deelname aan politionele acties in Nederlands Oost-Indië heette het officieel. [De historie herhaalt zich: Rusland voert een speciale militaire actie uit in Oekraïne; ook dat duurt jarenlang en mag geen oorlog genoemd worden.]

Onze voormalige verenigings-secretaris John Odekerken heeft door zijn interesse voor en contact met repatrianten een bijzondere belangstelling voor de gebeurtenissen in "de Gordel van Smaragd" gekregen. Daarbij stuitte hij op verhalen van Houthemse jongens die ook langere tijd in "Indonesia" verbleven. En op het, uiteraard Katholiek, Thuisfront dat in de periode 1945-1950 contact onderhield met de Houthemse militairen aan het echte 'Front'.

Het door John geschreven boek "Soldaten Overzee 1941-1963" werd op 18 oktober 2025 gepresenteerd door de jubilerende stichting Historisch Archief Valkenburg (1975-2025) in samenwerking met Stichting Veteranen Valkenburg. Onze vereniging doneerde daarbij ook een passende financiële bijdrage. In het boek worden meer dan 900 'vergeten' Zuid-Limburgse veteranen gememoreerd. Daarbij wordt de hele militaire geschiedenis in relatie tot de wereldgeschiedenis vanaf 1941 t/m 1963 zo duidelijk mogelijk in beeld gebracht.

Met 375 foto's, krantenknipsels, soldatenbrieven, bidprentjes, memorabilia, archiefdocumentatie en nooit eerder gepubliceerde interviews met veteranen is het chronologisch opgebouwde onderzoeksresultaat nooit eerder in deze omvang en op zo'n overzichtelijke manier in kaart gebracht.

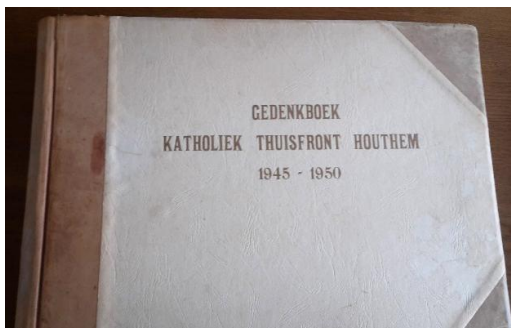
Belangrijk aspect van dit imposante geschiedenisboek is de beschrijving van het einde van een koloniaal tijdperk met de demobilisatie en repatriëring van militairen en landgenoten tussen 1950-1968.

Een 25-tal in Houthem woonachtige (beroeps en dienstplichtige) militairen worden in dit boek herdacht. Maar de betekenis van dit onderzoeksresultaat gaat veel verder dan de aandacht voor onze Houthemse jongens. Een naslagwerk in een onvoldoende ontgonnen en toegankelijk terrein, waarover de dienstplichtig uitgezonden jongens nadien nauwelijks spraken¹.

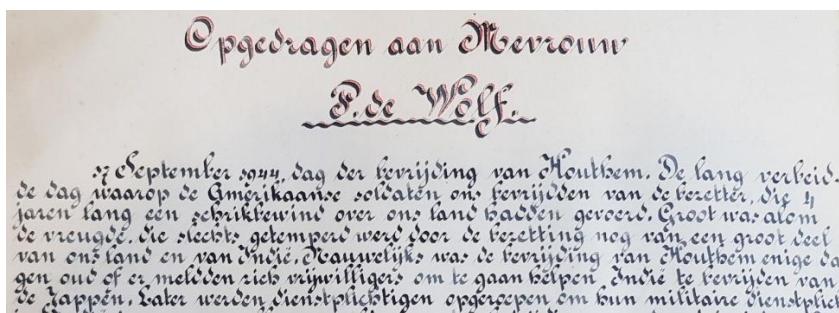
¹ Het boek "Soldaten Overzee 1941-1963", hardcover afm. 22 x 22 cm, gebonden, 260 pagina's in kleur kan besteld worden via www.historischarchiefvalkenburg.nl/actueel.

Het katholiek thuisfront te Houthem²

De Houthemse bevolking heeft altijd sterk meegeleefd met dorpsgenoten die voor langere tijd in het verre buitenland verbleven. Een gemeenschappelijke interesse voor en steun aan missionarissen, ordeusters, maatschappelijke werkers enz. 'in den vreemde'. En zo ontstond er, naast het Missiecomité, een beweging die ook een steun wilde zijn voor de naar Nederlands Indië uitgezonden dienstplichtigen. De geschiedenis daarvan is vastgelegd in een lijvig gedenkboek.

De drijvende kracht achter het Houthemse Thuisfront was Mevrouw de Wolf-Nicolaers wier man als militaire medicus naar Nederlands Indië was uitgezonden. Het gedenkboek memoreert zulks dan ook in een indrukwekkend voorwoord, waar ook de katholieke tijdsgeest duidelijk in tot uiting komt.

Prachtig verwoord door de voorzitter van het comité, de 'Houthemse veldwachter' Louis van der Vloet, luidde de opdracht, in minder plechtstatig schrift:

Het kost slechts 25,- euro (excl. verzendkosten) en kan ongetwijfeld, zonder extra kosten, afgehaald worden bij de schrijver aan de Onderstestraat 32.

² In Geulrand 1983 nr 2, p. 25-26 is reeds een enthousiaste beschrijving van dit geweldige (41x51x10 cm) gedenkboek gegeven. Fons Heijns gaf in 't Sjtegelke jrg 14 van juni 2007 p. 16-20 een uitgebreid verslag over een voetbalwedstrijd tussen Indonesia-veteranen en Houthemse thuisfront-voetballers.

Opgedragen aan Mevrouw
P. de Wolf

17 September 1944, dag der bevrijding van Houthem. De lang verbeide dag, waarop de Amerikaanse soldaten ons bevrijdden van de bezetter, die 4 jaren lang een schrikbewind over ons land hadden gevoerd. Groot was alom de vreugde, die slechts getemperd werd door de bezetting nog van een groot deel van ons land en van Indië. Nauwelijks was de bevrijding van Houthem enige dagen oud of er meldden zich vrijwilligers om te gaan helpen Indië te bevrijden van de Jappen. Later werden dienstplichtigen opgeroepen om hun militaire dienstplicht in Indië te gaan vervullen, nu echter meer ter bestrijding van de extremisten. Onze jongens beleefden daar moeilijke tijden. Niemand die dat beter aanvoelde dan jij Mevrouw de Wolf. Hoe kon dit ook anders. Immers uw echtgenoot was de allereerste uit Houthem, die opgeroepen werd om te gaan deelnemen aan de strijd in het verre Oosten. Gij hebt u toen met uw energie geworpen op de taak om het leven van onze jongens in Indië zoveel mogelijk te veraangename. Onder uw bezielende leiding ontstond het comité "Thuisfront". Met geheel uw kracht en vol liefde het zij het u voorgestelde doel nagestreefd. Aan u alleen is het te danken dat Thuisfront zo'n uitermate nuttig werk heeft kunnen verrichten onder buitengewone prettige omstandigheden. Wij overige leden van het comité hebben naar vermogen hieraan meegewerkt, doch onze bemoeienissen waren slechts zeer bescheiden in vergelijking met de uwe. Wanneer de geest dreigde te verslappen, dan waart zij het die het comité opnieuw leven en energie wist in te pompen, hierin later bijgestaan door de inmiddels terug gekeerde echtgenoot, die waardevolle adviezen wist te geven. Veel, zeer veel hebt zij voor onze jongens overzee, maar ook voor ons gedaan tot geestelijk en lichamelijk welzijn. Veel ook hebt zij gebeden tot de goede God om van hem te verkrijgen dat onze jongens gezond naar ziel en lichaam naar hun vaderland mochten terugkeren.

Dat zij welgevallig zijt geweest bij God moge wel hieruit blijken dat uw en ons gebed verhoord is geworden. Naast God zijn dan ook aan u alle inwoners van Houthem de allergrootste dank verschuldigd.

Als blij van onze grote dank hebben wij gemeend u een blijvende herinnering, zij het dan een van bescheiden omvang, te moeten aanbieden, in de vorm van dit gedenkboek.

Mevrouw, aanvaard dan onze allergrootste hulde en dank voor uw ongeëvenaarde hulpvaardigheid en naastliefde. Heb tevens dank voor de door u verleende gastvrijheid!

Moge de Goede God u dit vergelden door u een goede gezondheid en een lang leven te schenken evenals uw gezin.

Het comité
De Voorzitter
L. van der Vloet.

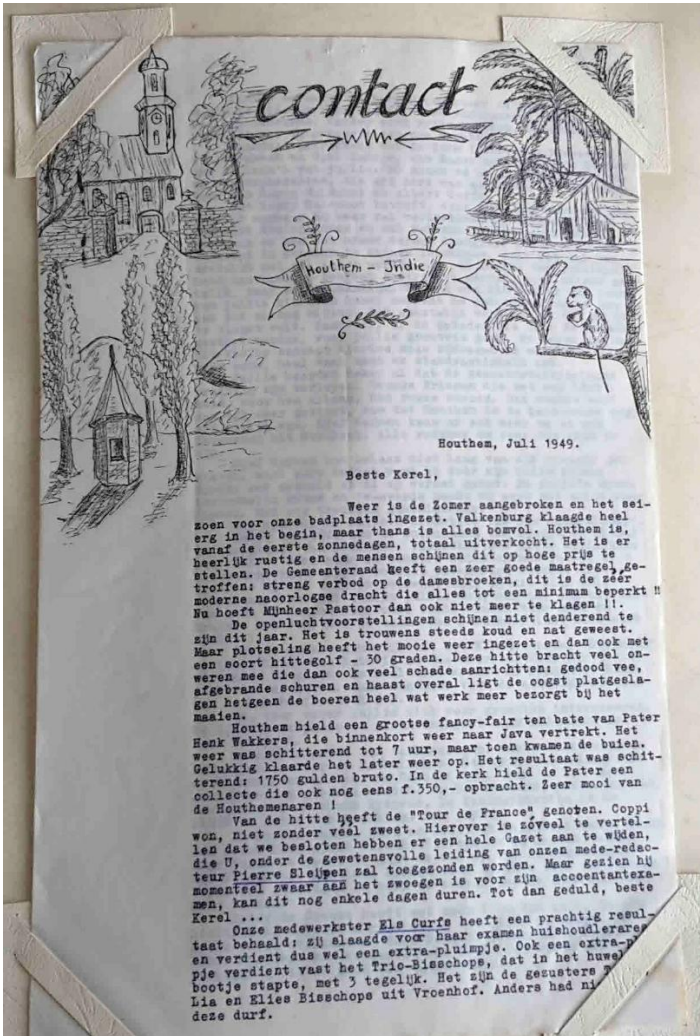
Een prachtige portretfoto completeert deze opdracht, maar uiteraard is dit denk/geschiedenisboek ook gevuld met foto's van de deelnemers en deelnemers aan het contact leggen en houden met de jongens Overzee.

V.l.n.r. Trees Tilmans, Pierre Sleijpen, Lenie Frissen, Theo van der Sissen, Els Curfs, Paula de Wolf-Nicolaers, Louis van der Vloet, Annie Odekerken, Guus Laeven en Julia Willems

En deze militairen hielden, middels vele brieven contact met Houthem. Gelukkig zijn veel luchtpostbrieven gebruikt (dun papier, licht van gewicht, portovrij) zodat ze volledig bewaard gebleven zijn. Postzegels verzamelen was toentertijd nog een grote hobby en veel correspondentie zal aan die rage verloren zijn gegaan.

De informatie naar onze jongens Overzee werd o.a. verzorgd door periodieke nieuwsbrieven, zoals:

De 'beste kerels' in de Oost zullen ongetwijfeld onder de indruk geweest zijn van de pakkende poëtische beschrijving van DE GEBEURTENIS VAN HET JAAR 1948, de inwijding van de nieuwe kerkklokken.

Of er naast dergelijke contactuitgaven nog meer persoonlijke brieven en pakketjes door het comité aan de militairen werden gezonden is zeer waarschijnlijk maar blijkt niet direct uit een summiere bestudering van het gedenkboek.

Natuurlijk laten ook de militairen hun waardering voor de Houthemse belangstelling in hun brieven blijken. En soms komt er ook een kaartje of foto terug.

Geachte Redactie.

heden van Kath. Thuisfront Houthem.

Gisteren heb ik de brief van April '48 in goede gezondheid ontvangen, hetgeen ik ook van u allen nog hoop. Volgens u brief is er heel wat nieuws geweest in de afgelopen maand. Nu is het nieuws uit Indië over de beide kenders: Vanaf 20 Mei is het 11 maanden geleden dat we Holland hebben verlaten. En 10 Juli zijn we een jaar in de tropen. Als het 12 jaar woortbij is, dan gaan we 12 jaar weer met goede moed aan de slag. Want als je de moed laat raken ben je de Belagden, daar is nu eenmaal niks aan de doen. Trouwen een goed soldaat zal daar ook niet over zitten. De priesteren. 16 Mei. Vandaag vieren we 1 Hoogfeest van Pinksteren. Van morgen zijn we met de auto naar de Hoogmis geweest in Penalang. De Hoogmis werd gezongen door 1 Koor van 4-6 K.1. Dit koor bestaat uit 45 personen. 17 Mei. 20 Pinksterdag. Vanavond zijn we met 5 man om half negen op patrouille gegaan tot één uur is nacht. Dit was een patrouille van 15 K.m. geweest. 18 Mei. Vanavond zijn we om zes uur met de auto naar de bioscoop geweest in Penalang. 20 Mei. Vanmorgen zijn

Een van de brieven van een militair aan het Kath. Thuisfront

Dat er kosten verbonden waren aan de activiteiten van het comité is duidelijk. Onder meer werden kienavonden en voetbalwedstrijden georganiseerd en (provinciale) sluitzegels³ (achter op brieven te plakken) verkocht.

³ Door de P.T.T. werden in 1949 toeslagzegels "VERGEET HEN NIET" uitgegeven ten bate van militaire fondsen ter ondersteuning van militairen en hun gezinnen i.v.m. de politieke acties in Indonesië.

Ook werden er op meerdere manieren geprobeerd geld in te zamelen, waarbij onderstaande ponywagen met sigarettenreclame typisch tijdgebonden is.

Voor de bakkerij Dresen-Eijck in de St. Gerlachstraat maken de dames en heren van het Katholiek Thuisfront reclame voor de sigaretteninzameling (ten behoeve van onze militairen) ⁴!

Staan: Annie Odekerken, Julia Willems, Paula de Wolf-Nicolaers, Lenie Frissen, Theo van der Smissen, Els Curfs
Knielend: Pierre Sleijpen, Guus Laeven

⁴ De sigaretten waren nog 'op de bon' en dus moeilijk verkrijgbaar. En bij zenuwslopende activiteiten was roken een prima afleiding, zegt men (als niet-roker niet beoordeelbaar).

De comité-vrijwilligers konden hun werkzaamheden niet zonder steun van partners uitvoeren. Om zichzelf en hen te herinneren wat een oorlog (want dat was het in Indonesië) werkelijk was, werd een bezoek aan een Belgisch Oorlogslocatie gebracht.

1. Mevr. Van der Vloet-Schörgers 2. Els Curfs 3. Annie Odekerken 4. Paula de Wolf-Nicolaers 5. Guus Laeven 6. Frans Odekerken 7. Pierre Sleijpen 8. Mia Tilmans 9. Trees Tilmans 10. Flor Laeven-Dols 11. Marie Laeven 12. Jet Sleijpen 13. Lenie Senden 14. Lenie Frissen 15. Julia Willems 16. NN, 17 Louis van der Vloet 18. Willy Dautzenberg 19. NN

En de Houthemse militairen zelf?

Bij terugkeer in Houthem werden zij feestelijk, onder fanfareklanken, ingehaald. Helaas ontbreken daarvan foto's in dit gedenkboek. In privé collecties zijn ze waarschijnlijk nog te vinden. Maar foto's werden ook, in tegenstelling tot vandaag de dag, weinig gemaakt. En de gebruikelijke militaire pasfoto's werden nauwelijks gedeeld.

Wel is er een lijst van jongens aan het front samen te stellen, o.a. aan de hand van de in het gedenkboek 'ingeplakte' briefomslagen.

Sjef Ackermans, Willy Arbeel, Albert Curfs, Jan Curfs, Jan Frissen, Laur Geurten, Jan Hanneman. Giel Harren, Frans Heijnen, Harrie Heijnen, Wim Hunter, John Kolmus, Guus Jacobs, Jo Mulders, Frans Odekerken, Jan Otten, Jan Reintjens, Jo Reintjens, Wolfgang Russel, Jo Schefer, Hub Seyben, Hub Thewessen, Wiel Voncken, Lutzen de Vries, Harry Walschot, Louw van de Weijer en dokter Jan de Wolf.

[Niet allen lieten correspondentiesporen in het Gedenkboek na.]

Zij dienden Koningin en Vaderland en kregen nimmer de erkenning die Veteranen pas in de 21^e eeuw ten deel vielen. Zij deden hun (dienst)plicht en vonden dat zelf heel normaal. Met hun psychische gevolgen moesten ze het zelf maar uitvechten, al dan niet met een medaille voor hun betoonde moed en 'vaderlands-liefde'.

